

विशेष केंद्रीय सहाय्य योजनेअंतर्गत "Recreation rooms for Government Hostels" योजनेच्या मार्गदर्शक तत्वांना मंजूरी देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: केंद्रीय-२०२१/प्र.क्र.३०/का-१९
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
तारीख: १८/०६/२०२१

संदर्भ-

१. जनजाती कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. FN.११०१५/०१/२०१९/ Grants दि. ११.०३.२०१९
२. शासन निर्णय क्रमांक: केंद्रीय-२०१९/ प्र.क्र.६३/का १९ दि. ३१.०८.२०१९

प्रस्तावना -

केंद्र शासनाकडून दरवर्षी विशेष केंद्रीय सहाय्य अंतर्गत अनुदान, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत व अदिम जमाती विकास कार्यक्रम या योजनाअंतर्गत राज्य शासनास अनुदान प्रदान होत असते. या योजनाअंतर्गत प्राप्त होणा-या अनुदानासाठीचे प्रस्ताव मा.मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखालील कार्यकारी समितीच्या मान्यतेने केंद्र शासनाच्या जनजाती कार्य मंत्रालयाकडे सादर करण्यात येतात. Recreation rooms for Government Hostels हा प्रस्ताव मुख्यत्वे शासकीय वसतिगृह मधील विद्यार्थ्यांना अभ्यासाव्यतिरिक्त करमणुक, व्यक्तिमत्व विकास, खेळ याकरिता सुविधा उपलब्ध करून देणे या हेतुने सादर करणेत आला.

२. आदिवासी विकास विभागामार्फत आदिवासी विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणासाठी राहण्याची व्यवस्था होण्याच्या हेतुने वसतिगृह चालवण्यात येतात. सदर शासकीय वसतिगृहात राहणा-या विद्यार्थ्यांना दर्जायुक्त शिक्षणाबरोबरच विद्यार्थ्यांच्या करमणुक, व्यक्तिमत्व विकास, खेळ यामधील कलागुणांना वाव देणेकरिता विविध सुविधा उपलब्ध करून देणे हे विभागाचे ध्येय आहे. अभ्यासाव्यतिरिक्त विद्यार्थ्यांमधील इतर कलागुणांचा शोध घेणे व त्यांना वाव देणे, त्यामधून विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिमत्व विकास साधणे, याकरिता विभागामार्फत वसतिगृहांमधील विद्यार्थीकरिता व्यवस्था उपलब्ध करून देणे ह्या दृष्टीकोनातून Recreation rooms for Government Hostels ही योजना केंद्र शासनाकडे प्रस्तावित करण्यात आली. जनजाती कार्य मंत्रालयाने दि.१२.०२.२०१९ रोजी आयोजित केलेल्या Project Appraisal Committee (PAC) बैठकीमध्ये सदर योजना सन २०१९-२० करिता राबविण्यासाठी संदर्भाधिन क्र.०१ येथील पत्रान्वये मंजूरी देऊन एकूण रु. ४४.०० लक्ष निधी वितरित केला आहे व सदर निधी संदर्भाधिन क्र.२ येथील पत्रान्वये आयुक्त आदिवासी विकास, नाशिक यांना वितरित केला आहे.

३. आता, आदिवासी विकास विभागांतर्गत चालवण्यात येणारे वसतिगृहात राहणा-या विद्यार्थ्यांकरिता Recreation rooms for Government Hostels ही रु. ४४.०० लक्ष किंमतीची विशेष केंद्रीय योजनेंतर्गत सन २०१९-२० करिता मंजूर योजनेच्या अंमलबजावणीच्या मार्गदर्शक सुचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

आदिवासी विकास विभागांतर्गत चालवण्यात येणा-या वसतिगृहात राहणा-या विद्यार्थ्यांकरिता दर्जायुक्त शिक्षणाबरोबरच करमणुक, व्यक्तिमत्व विकास, खेळ यामधील कलागुणांना वाव देणेकरिता विविध सुविधा उपलब्ध करून देणेसाठी आदिवासी विकास विभागामार्फत "Recreation

rooms for Government Hostels " ही रु. ४४.०० लक्ष इतक्या किंमतीची योजना राबविण्यासाठीच्या मार्गदर्शक सूचनांना या निर्णयाद्वारे सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट क्रमांक १ नुसार मंजुरी प्रदान करण्यात येत आहे.

२. सदर योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार वितरीत तरतुदींच्या मर्यादेत योजना राबविण्याबाबत त्वरीत कार्यवाही करण्यात यावी व त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आर्थिक व भौतिक अहवालासह शासनास सादर करण्याची दक्षता घ्यावी.

३. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०६१८१६१६२३८९२४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रकाश वि. वाजे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य

प्रत,

१. मा.मंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव ,मंत्रालय,मुंबई
२. मा.राज्यमंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. स्वीय सहायक, मा. सचिव, आदिवासी विकास, मंत्रालय, मुंबई
४. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक
५. आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे.
६. सहसचिव/उपसचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे , नाशिक, नागपूर व अमरावती
८. सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.
९. सर्व अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग मंत्रालय मुंबई.
१०. संगणक समन्वयक, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११. निवड नस्ती (का.१९) आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

सन २०१९-२० मधील विशेष केंद्रीय सहाय्य अंतर्गत अनुदान

परिशिष्ट -१

१	योजनेचे नांव	<ul style="list-style-type: none"> Recreation rooms for Government Hostels
२	योजनेचा उद्देश/हेतू	<ul style="list-style-type: none"> शासकीय वसतिगृहामधील विद्यार्थी यांचे करिता मनोरंजना करिता व्यवस्था उपलब्ध करून देणे. शासकीय वसतिगृह मधील विद्यार्थी यांचे अभ्यास व्यतिरिक्त करमणुक, व्यक्तिमत्व विकास, खेळ करिता सुविधा उपलब्ध करून देणे.
३	वित्तीय तरतूद	<ul style="list-style-type: none"> सन २०१९-२० मधील विशेष केंद्रीय सहाय्य अंतर्गत मंजूर रु.४४.०० लक्ष
४	योजनेचे प्रस्तावित कार्यक्षेत्र	<ul style="list-style-type: none"> निवड करणेत आलेली शासकीय वसतिगृहे
५	योजनेसाठी येणाऱ्या खर्चाचे सविस्तर अंदाजपत्रक	<ul style="list-style-type: none"> एकूण उपलब्ध निधी- रु. ४४.०० लक्ष. प्रती वसतिगृह अंदाजित रक्कम- १.०० लक्ष २ % निधी मूल्यमापन व संनियंत्रण करिता राखून ठेवण्यात येईल.
६	अंमलबजावणी यंत्रणा	<ul style="list-style-type: none"> सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
७	नियंत्रण यंत्रणा	<ul style="list-style-type: none"> आयुक्त, आदिवासी विकास नाशिक
८	योजना अंमलबजावणीची कार्यपद्धती	<ul style="list-style-type: none"> योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने निर्णय घेण्याकरीता आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांचे स्तरावर खालीलप्रमाणे संनियंत्रण समिती स्थापन करणेत येईल. <ul style="list-style-type: none"> आयुक्त आदिवासी विकास नाशिक - अध्यक्ष अपर आयुक्त आदिवासी विकास नाशिक- सदस्य प्रकल्पअधिकारी, ए, आ, वि, प्र, (कोणतेही-४)-सदस्य जिल्हा क्रीडा अधिकारी (नाशिक) - सदस्य कला शिक्षक (कोणतेही-४) - सदस्य क्रिडा शिक्षक (कोणतेही-४) - सदस्य उपआयुक्त(शिक्षण) - सदस्य सचिव योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने निर्णय घेण्याकरीता उपरोक्त समिती सर्वोच्च समिती असेल. Recreation room मध्ये समाविष्ट करणेत येणा-या बाबी, शासनाच्या विहित पद्धतीने खरेदी प्रक्रिया राबवून साहित्य खरेदी करणे याबाबत कार्यपद्धती ठरविणे हे समितीचे मुख्य कार्य असेल. संनियंत्रण समिती Recreation room करिता शासकीय वसतिगृहांची निवड करेल. याकरीता ज्या वसतिगृहांमध्ये सर्वाधिक विद्यार्थी संख्या आहे व शासकीय वसतिगृह शासनाच्या मालकीच्या जागेमध्ये आहेत व वसतिगृहामध्ये स्वतंत्र खोली / हॉल उपलब्ध आहे अशा वसतिगृहांची

		<p>प्राधान्य देईल. प्रत्येक प्रकल्प कार्यालयामधून किमान एका वसतिगृहाची निवड करणेत यावी.</p> <ul style="list-style-type: none"> निवड करणेत आलेल्या शासकीय वसतिगृहामधील गृहपाल यांचे कडून वसतिगृह निहाय Recreation room मध्ये आवश्यक असणाऱ्या साहित्याची मागणी मागवतील. निवड करणेत आलेल्या वसतिगृहांमध्ये योजनेच्या अंमलबजावणीकरीता उपलब्ध निधी मध्ये खरेदी करता येणारे साहित्य व त्याबाबत सविस्तर बाबी (ब्रँड, संख्या, किंमत ई.) इत्यादीबाबत संनियंत्रण समिती निर्णय घेईल. साहित्यामध्ये सर्वसाधारणपणे LCD TV, Indoor games (बुद्धिबळ, कॅरम), वाचनकट्ट्याकरीता नियतकालिके, वृत्तपत्रे, सांस्कृतिक कार्यक्रमाकरीता मॅट, माईक, संगित व्यवस्था, ड्रम्स, योगाशी संबंधित साहित्य यांचा समावेश करणेत यावा. सदर योजना शासकीय वसतिगृहाकरिता आवश्यक असणारे साहित्य खरेदी करण्यापुरते मर्यादित असेल. योजनेंतर्गत नवीन बांधकाम/दुरुस्ती बाबी अंतर्भुत करणेत येणार नाही. आयुक्त आदिवासी विकास त्यांचे स्तरावरून GeM प्रणालीद्वारे शासनाच्या विहित पद्धतीने खरेदी प्रक्रिया राबवून साहित्य खरेदी करता येईल. शासकीय वसतिगृहावर साहित्य पुरवठा झाल्याबाबत व सर्व साहित्य चांगल्या गुणवत्तेचे/दर्जाचे असल्याबाबत संबंधित गृहपाल यांचे कडून अहवाल घेऊन प्रकल्प अधिकारी, अपर आयुक्त यांचे माध्यमातून आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सदर अहवाल सादर करतील. आयुक्त आदिवासी विकास योजना पूर्णत्वाचा दाखला व उपयोगिता प्रमाणपत्र शासनास सादर करतील. सदर योजना राबविताना गरजेनुरूप बदल करण्याचे अधिकार तसेच त्यामध्ये येणाऱ्या अडचणी दूर करण्याचे अधिकार उपरोक्त संनियंत्रण समितीस राहिल. तथापि, काही धोरणात्मक बाब उद्भवल्यास शासनाचे मार्गदर्शन घेण्यात यावे.
९	निधी वितरण कार्यपद्धती	<ul style="list-style-type: none"> सदर योजनेचा निधी वितरण टप्पे निश्चितीबाबत संनियंत्रण व मुल्यमापन समिती निर्णय घेईल. तसेच आयुक्त आदिवासी विकास यांचे स्तरावरून समितीच्या शिफारशीनुसार निधी अदा करण्यात येईल.
१०	मुल्यमापन व संनियंत्रण	<ul style="list-style-type: none"> मुल्यमापन व संनियंत्रणची कार्यपद्धती संनियंत्रण समिती ठरवेल
११	योजनेची फलनिष्पत्ती	<ul style="list-style-type: none"> वसतिगृहमधील विद्यार्थी यांना मनोरंजनाकरिता साहित्य व सुविधा उपलब्ध होईल.